

GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ THỰC HIỆN PHÁP LUẬT VỀ PHÒNG CHỐNG BUÔN LẬU TRONG XUẤT NHẬP KHẨU HÀNG HÓA TẠI CẢNG HÀNG KHÔNG QUỐC TẾ NỘI BÀI, HÀ NỘI

NGUYỄN LÊ VĂN*

Tóm tắt: Tình hình buôn lậu, gian lận thương mại trong lĩnh vực hải quan đang ngày càng diễn ra nóng, phức tạp, thực sự đã ảnh hưởng rất lớn đối với nền kinh tế quốc gia. Đặc biệt, tại Cảng hàng không quốc tế Nội Bài với địa bàn rộng, Thành phố Thủ đô, các đối tượng buôn lậu dùng nhiều phương thức và thủ đoạn tinh vi hòng qua mặt các lực lượng chức năng. Mặc dù chính quyền Thành phố Hà Nội và các cơ quan chức năng đã tích cực triển khai các biện pháp đấu tranh, tuy nhiên vẫn còn nhiều hạn chế, vướng mắc về áp dụng pháp luật. Trong phạm vi bài viết này, tác giả đưa ra các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả thực hiện pháp luật về phòng chống buôn lậu trong xuất nhập khẩu hàng hoá tại Cảng hàng không quốc tế Nội Bài, Hà Nội.

Từ khóa: Buôn lậu; phòng chống buôn lậu; xuất nhập khẩu hàng hóa

Ngày nhận bài: 10/02/2025; Biên tập xong: 14/02/2025; Duyệt đăng: 18/02/2025

SOLUTIONS TO IMPROVE THE EFFECTIVENESS OF LAW ENFORCEMENT ON PREVENTION AND COMBATING OF SMUGGLING IN GOODS IMPORTATION AND EXPORTATION AT NOI BAI INTERNATIONAL AIRPORT, HANOI

Abstract: Currently, the situation of smuggling and trade fraud in the customs sector is increasingly heated and complicated, and has really had a great impact on our country's economy. Especially at Noi Bai International Airport with a large area in the Capital City, smugglers use many sophisticated methods and tricks to bypass the authorities. Although the Hanoi City government and relevant agencies have tried to implement measures to combat it, there are still many limitations and problems in applying the law. Within the scope of the article, the author will propose solutions to improve the effectiveness of law enforcement on anti-smuggling in the import and export of goods at Noi Bai International Airport, Hanoi.

Key words: Smuggling; anti-smuggling; import and export of goods.

Received: Feb 10th, 2025; **Editing completed:** Feb 14th, 2025; **Accepted for publication:** Feb 18th, 2025

1. Thực trạng phòng chống buôn lậu trong xuất nhập khẩu hàng hóa tại Cảng hàng không quốc tế Nội Bài, Hà Nội

1.1. Những kết quả đạt được

1.1.1. Những kết quả đạt được trong việc phòng, chống buôn lậu trong xuất, nhập khẩu hàng hoá tại Cảng hàng không quốc tế Nội Bài

Tại Cảng hàng không quốc tế Nội Bài, lưu lượng chuyển bay thương mại, hành khách và hàng hóa qua Cảng hiện đã đạt 85% so với trước đại dịch. Trong 06 tháng cuối năm 2023, Chi cục Hải quan Nội Bài đã thực hiện thủ tục cho 29.873 chuyến bay quốc tế với hơn 5,65 triệu lượt hành khách; tiếp nhận hơn 50.000 tờ khai xuất nhập khẩu. Bối cảnh này cũng tiềm ẩn nhiều nguy cơ gia tăng các hành vi buôn lậu, gian lận thương mại, vận chuyển trái phép hàng hóa, tiền tệ qua biên giới theo đường hàng không, đáng chú ý, thủ đoạn vận chuyển ma túy xuyên quốc gia ngày càng tinh vi, phức tạp.

Trước tình hình đó, đầu năm 2024, Hải quan cửa khẩu sân bay quốc tế Nội Bài đã triển khai đồng bộ nhiều giải pháp để đảm bảo hiệu quả trong công tác phòng, chống buôn lậu, gian lận thương mại, vận chuyển trái phép hàng hóa, tiền tệ qua biên giới, đặc biệt tập trung vào ngăn chặn tội phạm ma túy. Lãnh đạo Chi cục đã chỉ đạo Tổ Kiểm soát Hải quan tăng cường công tác tuần tra, kiểm soát trong địa bàn quản lý, sử dụng chó nghiệp vụ nhằm phát hiện kịp thời ma túy cất giấu trong hàng hóa, hành lý, trên các chuyến bay, tuyến đường trọng điểm.

Ngoài ra, Chi cục tăng cường công tác soi chiếu hàng hóa, hành lý nhập khẩu, đặc biệt đối với hàng hóa vận chuyển theo đường hàng không có tờ khai vận chuyển độc lập từ Nội Bài

* Email: Luatsuchudangchung@gmail.com

Thạc sĩ, Thượng tá, Phó Trưởng Công an cửa khẩu Cảng hàng không quốc tế Nội Bài

đến các Chi cục Hải quan ngoài cửa khẩu như: Bắc Hà Nội, Gia Thụy và các chi cục thuộc cục hải quan tỉnh, thành phố khác để kịp thời cảnh báo, phối hợp đấu tranh ngăn chặn các hành vi vi phạm. Đồng thời, Hải quan Nội Bài đã tăng cường liên kết với các đơn vị như Cục Điều tra chống buôn lậu, các Cục Cảnh sát chuyên trách (C03, C04, C05), Cục Quản lý xuất nhập cảnh và Công an thành phố Hà Nội để điều tra, xử lý các vụ việc phức tạp. Kết quả, trong 06 tháng cuối năm 2024, lực lượng Hải quan tại đây đã phát hiện, bắt giữ, xác minh, điều tra và xử lý kịp thời 140 vụ vi phạm pháp luật hải quan. Trong đó, xử lý vi phạm hành chính 321 vụ, số tiền phạt tăng 165,85% so với cùng kỳ năm 2022; xử lý theo pháp luật hình sự (không tính các vụ ma túy) 13 vụ, tăng gần 3 lần so với cùng kỳ năm 2023. Riêng lĩnh vực ma túy ghi nhận sự gia tăng đột biến: từ 3 vụ với 5 đối tượng và khoảng 77 kg tang vật trong 6 tháng đầu năm 2024, đến 25 vụ với 16 đối tượng và khoảng 435 kg ma túy bị thu giữ trong 6 tháng cuối năm. Điển hình là vụ việc phát hiện ngày 07/8, Chi cục phối hợp cùng các đơn vị chức năng trong và ngoài ngành kiểm tra một lô hàng gồm 4 kiện (355 kg), trong đó có 7 kiện nhỏ chứa ma túy. Hai đối tượng trong vụ việc đã bị bắt giữ, tang vật thu giữ là 36,5 kg ma túy tổng hợp, 5,64 kg Ketamin và 8023,48 gram ma túy tổng hợp, lực lượng Hải quan đã áp dụng rất nhiều biện pháp nghiệp vụ, thường xuyên thay đổi trong đó thu thập thông tin trong nước và nước ngoài, đặc biệt về hành vi, thủ đoạn cất giấu¹.

1.1.2. Những kết quả đạt được trong việc áp dụng các văn bản pháp luật trong phòng, chống buôn lậu trong xuất, nhập khẩu hàng hóa tại Cảng hàng không quốc tế Nội Bài.

Hệ thống văn bản pháp luật ở cấp Trung ương đã tạo hành lang pháp lý rõ ràng, quy định cụ thể trách nhiệm, thẩm quyền cho các lực lượng chức năng trong công tác phòng, chống buôn lậu, gian lận thương mại. Cụ thể gồm: Luật Hải quan năm 2014; Nghị định số 08/2015/NĐ-CP ngày 21/01/2015 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật Hải quan về thủ tục hải quan, kiểm tra, giám sát, kiểm soát hải quan; Nghị định số 59/2018/NĐ-CP ngày 20/4/2018 sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số

08/2015/NĐ-CP; Nghị định số 01/2015/NĐ-CP ngày 02/01/2015 của Chính phủ quy định chi tiết phạm vi địa bàn hoạt động hải quan, trách nhiệm phối hợp trong phòng, chống buôn lậu, vận chuyển trái phép hàng hóa qua biên giới; Nghị định số 12/2018/NĐ-CP ngày 23/01/2018 sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 01/2015/NĐ-CP. Trên cơ sở các quy định pháp lý nêu trên, Chi cục Hải quan Nội Bài đã triển khai đồng bộ nhiều giải pháp, đạt được những kết quả đáng ghi nhận:

Một là, đã thực hiện đúng quy trình, thủ tục hải quan; kiểm tra, giám sát chặt chẽ các lô hàng xuất khẩu, nhập khẩu nhằm phát hiện, xử lý kịp thời đối với các đối tượng lợi dụng sự thông thoáng của thủ tục hải quan để thực hiện buôn lậu, gian lận thương mại, vận chuyển trái phép hàng hóa qua biên giới nhưng vẫn đảm bảo tạo thuận lợi cho hoạt động thương mại.

Hai là, đã triển khai áp dụng đồng bộ và thực hiện có hiệu quả các biện pháp nghiệp vụ kiểm soát Hải quan, tập trung đấu tranh xử lý quyết liệt các trường hợp vi phạm nên các hoạt động buôn lậu, gian lận thương mại, vận chuyển trái phép hàng hóa qua biên giới tiếp tục được kiểm soát và kiềm chế, không để xảy ra các vụ việc phức tạp, không để hình thành các đường dây, ổ nhóm, điểm nóng về buôn lậu, vận chuyển trái phép hàng hóa tại Cảng hàng không quốc tế Nội Bài, góp phần bảo vệ an ninh chính trị, an toàn xã hội tại khu vực Cảng hàng không quốc tế Nội Bài, tạo môi trường kinh doanh lành mạnh cho cộng đồng doanh nghiệp phát triển.

Ba là, đã thực hiện tốt công tác phối hợp với các cơ quan chức năng như Công an, Biên phòng, Quản lý thị trường... từ công tác xây dựng và triển khai quy chế phối hợp, công tác trao đổi thông tin, tổ chức lực lượng, phương tiện hiệp đồng tác chiến, đấu tranh, bắt giữ, xử lý các vụ việc đến phối hợp tổ chức hội thảo, tập huấn.

Bốn là, đã thực hiện tốt công tác thanh tra, kiểm tra, kịp thời phát hiện, xử lý những hành vi gian lận để trốn thuế, chiếm đoạt tiền thuế của doanh nghiệp và đề xuất sửa đổi, bổ sung những quy định pháp luật, chính sách liên quan đến xuất nhập khẩu, chống buôn lậu và gian lận thương mại nhằm chống thất thu, thất thoát ngân sách.

Năm là, đã thực hiện tốt công tác tuyên truyền về các hoạt động và kết quả các mặt

¹ Theo số liệu của Chi cục Hải quan Thành phố Hà Nội năm 2024.

công tác của Chi cục Hải quan Hà Nội, trong đó có công tác đấu tranh phòng, chống buôn lậu và gian lận thương mại.

1.2. Những hạn chế, vướng mắc

1.2.1. *Hạn chế, vướng mắc trong việc phòng, chống buôn lậu trong xuất, nhập khẩu hàng hoá tại Cảng hàng không quốc tế Nội Bài*

- Việc phòng, chống buôn lậu trong xuất, nhập khẩu hàng hoá tại Cảng hàng không quốc tế Nội Bài chủ yếu là các mặt hàng cấm, hàng có thuế suất cao, hàng hóa tiêu dùng... như: ma túy, pháo, thuốc lá điếu, động vật hoang dã và sản phẩm từ động vật hoang dã, điện thoại di động, thực phẩm, mỹ phẩm, quần áo, giày dép, đồ chơi trẻ em... Các đối tượng buôn lậu chuyên nghiệp trong nội địa cấu kết với các đối tượng ở nước ngoài thông thạo ngôn ngữ, địa bàn, có quan hệ với các đối tượng người Trung Quốc, thường đứng ra móc nối, tổ chức vận chuyển hàng hóa trái phép qua Cảng hàng không quốc tế Nội Bài, gói hàng trong các kiện hàng, chia nhỏ ra gửi cho nhiều người thân trên cùng chuyến bay, đóng gói nhiều lớp chuyển kèm với các chuyến bay vận chuyển hàng hóa để lọt qua các cổng an ninh, sau đó vận chuyển vào nội địa tiêu thụ hoặc mua hóa đơn, sử dụng hóa đơn chứng từ quay vòng để hợp thức hóa hàng hóa nhập lậu; chuyển hàng hóa nhập lậu vào các khu vực chợ, bến xe, trung tâm thương mại; xé lẻ hàng hóa, lợi dụng thời cơ vận chuyển. Trong khi thực hiện buôn lậu, các đối tượng thường bố trí người canh giới, canh đường theo dõi sát lực lượng chức năng nhằm trốn tránh hoặc tẩu tán hàng hóa khi bị phát hiện.

- Một số đầu nậu cấu kết với các chủ hàng Trung Quốc, lợi dụng mối quan hệ với một thành phần cán bộ làm nhiệm vụ kiểm tra hàng hóa tạm nhập - tái xuất, kho ngoại quan, dùng thủ đoạn xuất hóa đơn bán hàng, phiếu xuất kho để hợp thức hóa hàng nhập lậu hoặc quay vòng hồ sơ hàng thanh lý để vận chuyển hàng nhập lậu vào nội địa tiêu thụ.

1.2.2. *Hạn chế, vướng mắc trong việc tổ chức bộ máy tại Cảng hàng không quốc tế Nội Bài*

- Về đội ngũ cán bộ thu thập thông tin, hiện còn đang trong quá trình xây dựng nên lực lượng vẫn mỏng, hầu hết lại chưa qua các lớp đào tạo nghiệp vụ của Tổng cục Hải quan. Cảng hàng không quốc tế Nội Bài cần có kế hoạch lựa chọn những cán bộ, công chức phù hợp với nhiệm vụ này để cử đi học các lớp đào

tạo do Tổng cục Hải quan tổ chức. Trước mắt, Hải quan Cảng hàng không quốc tế Nội Bài cần sử dụng số cán bộ đã được đào tạo, ưu tiên điều chuyển trực tiếp làm công tác chống buôn lậu của Chi cục Hải quan Hà Nội, với số lượng đáp ứng theo nhu cầu của công việc.

- Quá trình tổ chức lực lượng kiểm soát chuyên sâu đã gặp phải những khó khăn nhất định từ chế độ luân chuyển cán bộ. Vì số cán bộ, công chức đã hết thời hạn 03 năm làm nhiệm vụ kiểm soát sẽ được chuyển đổi đến những vị trí công tác khác, nên đội ngũ kiểm soát của Chi cục Hải quan Hà Nội thường xuyên biến động và thiếu tính ổn định. Tuy nhiên, trong khi chưa có chế độ luân chuyển riêng đối với lực lượng kiểm soát thì đã có sự áp dụng việc điều động, bố trí linh hoạt và hợp lý. Chi cục Hải quan Hà Nội vẫn duy trì được một số lượng nhất định các cán bộ có nghiệp vụ giỏi làm nòng cốt trong các đơn vị kiểm soát của Chi cục Hải quan Hà Nội. Khi luân chuyển những cán bộ này đến các vị trí khác thì có sự thay thế, bổ sung phù hợp. Những cán bộ có nghiệp vụ chuyên sâu, sau khi hết thời hạn luân chuyển ở các vị trí nghiệp vụ khác đã được bố trí trở lại với nhiệm vụ kiểm soát Hải quan.

- Trong thực tế, Chi cục Hải quan Hà Nội chưa đẩy mạnh đồng bộ các hình thức đấu tranh này. Phần lớn lực lượng Kiểm soát Hải quan chỉ mới chú trọng nhiều đến hoạt động tuần tra kiểm soát thông thường và tiến hành một số hoạt động kiểm soát trọng điểm, mà chưa chú trọng nhiều đến việc tổ chức đấu tranh chuyên án. Do đó, hoạt động nghiệp vụ của lực lượng kiểm soát Chi cục Hải quan Hà Nội hiện nay thực sự vẫn chưa có được sự cân bằng và toàn diện cần thiết. Điều đó đã làm hạn chế khả năng đấu tranh chống buôn lậu của lực lượng kiểm soát Chi cục Hải quan Hà Nội, dù lực lượng này luôn hoạt động rất tích cực.

1.2.3. *Hạn chế, vướng mắc trong việc phối hợp với các cơ quan ban ngành*

Chi cục Hải quan Hà Nội cũng đã ký kết đầy đủ các quy chế phối kết hợp và thường xuyên duy trì mối quan hệ tốt đẹp với các lực lượng chức năng: Công an, Viện kiểm sát, Bộ đội Biên phòng, Quản lý thị trường, Thuế và Kiểm lâm... Tuy nhiên, sự phối hợp trong công tác đấu tranh chống buôn lậu đôi khi còn mang tính hình thức và không hiệu quả. Thông tin trao đổi còn ở dạng thông báo tình hình chung chung, ít chia sẻ những thông tin trinh sát phát

hiện được về những vụ việc lớn và đối tượng buôn lậu chuyên nghiệp để cùng nhau tổ chức đấu tranh, bắt giữ. Hình thức phối hợp phổ biến nhất được lực lượng kiểm soát Chi cục Hải quan Hà Nội thường sử dụng là yêu cầu các cơ quan chức năng khác hỗ trợ về lực lượng trong khi tiến hành bắt giữ hàng lậu mà gặp phải sự chống đối của những đối tượng nguy hiểm. Hầu như không có kế hoạch hành động chung hoặc phối hợp trong các chuyên án đấu tranh chống buôn lậu giữa Chi cục Hải quan Hà Nội với các cơ quan chức năng trên địa bàn.

1.3. Nguyên nhân hạn chế, vướng mắc

Một là, những năm qua, công tác đấu tranh phòng, chống buôn lậu trong xuất, nhập khẩu hàng hoá tại Cảng hàng không quốc tế Nội Bài, Chi cục Hải quan Hà Nội đã đạt được kết quả cao về số vụ, trị giá. Tuy nhiên, kết quả về điều tra, khởi tố hình sự còn thấp, là do thẩm quyền của lực lượng Kiểm soát Hải quan chưa tương xứng với nhiệm vụ được giao, do Luật Tổ chức cơ quan điều tra hình sự năm 2015 chỉ quy định cho cơ quan Hải quan có thẩm quyền điều tra, khởi tố theo quy định tại các Điều 188 (tội buôn lậu), Điều 189 (tội vận chuyển trái phép hàng hóa, tiền tệ qua biên giới), Điều 190 (tội sản xuất, buôn bán hàng cấm) Bộ luật Hình sự năm 2015 mà không có thẩm quyền điều tra, khởi tố đối với các tội danh quy định tại các Điều 191 (tội tàng trữ, vận chuyển hàng cấm), Điều 192 (tội sản xuất, buôn bán hàng giả).

Hai là, các biện pháp nghiệp vụ Kiểm soát Hải quan được tiến hành thường xuyên, tuy nhiên hiệu quả việc thực hiện các biện pháp nghiệp vụ Kiểm soát Hải quan lại chưa cao, đặc biệt là biện pháp đấu tranh chuyên án. Đây cũng là hạn chế chung trong cả ngành Hải quan. Nguyên nhân của tình trạng này là việc áp dụng các biện pháp nghiệp vụ này gặp nhiều khó khăn đối với cán bộ, công chức Hải quan. Bên cạnh đó, năng lực đội ngũ cán bộ làm công tác nghiệp vụ Kiểm soát Hải quan còn hạn chế. Người thực hiện phải có kiến thức chuyên môn sâu, đúng sở trường và phải có kinh nghiệm mới thực hiện thuần thục, có hiệu quả.

Ba là, trang thiết bị, phương tiện phục vụ công tác chống buôn lậu thiếu và lạc hậu. Chế độ thanh toán kinh phí Kiểm soát Hải quan còn có nhiều vướng mắc so với thực tế như chi phí mua tin, kinh phí chi cho hàng tiêu hủy... Đây là thực trạng không chỉ ở Chi cục Hải quan Hà Nội mà còn phổ biến tại hầu hết các Cục Hải quan tỉnh, thành phố.

Bốn là, hiệu quả phối hợp công tác kiểm soát với các lực lượng chức năng trên địa bàn chưa cao. Trong thực tế, hầu như không có trao đổi thông tin về vụ việc từ trước để cùng lên kế hoạch đấu tranh. Chỉ khi tiến hành bắt giữ, gặp khó khăn về lực lượng hoặc sự chống đối của đối tượng, mới cần đến và yêu cầu sự hỗ trợ của các cơ quan khác.

Năm là, hoạt động tuyên truyền, vận động nhân dân về công tác đấu tranh phòng, chống buôn lậu và gian lận thương mại còn thiên về phần hình thức nên hiệu quả chưa cao.

2. Giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả thực hiện pháp luật về phòng chống buôn lậu trong xuất nhập khẩu hàng hoá tại Cảng hàng không quốc tế Nội Bài, Hà Nội

2.1. Nâng cao nhận thức và trình độ năng lực, nghiệp vụ cho đội ngũ cán bộ, công chức Cảng hàng không quốc tế Nội Bài

Hoạt động phòng, chống buôn lậu của cơ quan Hải quan luôn là một công việc rất khó khăn, phức tạp và nguy hiểm. Lực lượng Kiểm soát Hải quan phải thường xuyên làm việc trong tình trạng căng thẳng, đối đầu với những đối tượng có nhiều mưu mẹo và sử dụng thủ đoạn che giấu, trốn tránh rất tinh vi. Đội ngũ cán bộ, công chức có nghiệp vụ thông quan hàng hóa cũng phải thường xuyên làm việc với những áp lực rất lớn bởi khối lượng công việc ngày càng tăng, thủ tục hải quan ngày càng thông thoáng, số lượng biên chế rất hạn hẹp. Trong khi đó, xuất hiện ngày càng nhiều các thủ đoạn gian lận, buôn lậu mới thông qua các hoạt động xuất, nhập khẩu hàng hóa khó phát hiện hơn trước; đối tượng tham gia buôn lậu, gian lận cũng ngày càng đa dạng, hoạt động có tổ chức và cấu kết chặt chẽ, thậm chí có hành vi chống đối rất liều lĩnh, quyết liệt. Do đó, đòi hỏi cán bộ, công chức hải quan ở tất cả các bộ phận nghiệp vụ phải có ý thức trách nhiệm phòng, chống buôn lậu, gian lận thương mại rất cao thì mới có thể tạo được những chuyển biến lớn, tích cực trong công tác phòng ngừa và bắt giữ, xử lý các vụ buôn lậu, gian lận. Vì vậy, muốn tăng cường công tác đấu tranh chống buôn lậu thì việc đầu tiên Chi cục Hải quan Hà Nội cần làm là nâng cao được nhận thức và trách nhiệm của đội ngũ cán bộ, công chức đối với nhiệm vụ phòng, chống buôn lậu của cơ quan, đơn vị mình. Trong đó, phải quan tâm thường xuyên đến việc tuyên truyền quán triệt đầy đủ các văn bản pháp luật và chỉ đạo của các cấp, các ngành cho cán bộ, công chức; phải

xây dựng được quy chế về xử lý trách nhiệm đối với những cá nhân, đơn vị thiếu ý thức quan tâm tới nhiệm vụ phòng, chống buôn lậu, triển khai đấu tranh chống buôn lậu không hiệu quả; coi việc xử lý quyết liệt, nghiêm khắc theo quy chế trách nhiệm nêu trên là biện pháp quan trọng, có tính đột phá. Ngoài ra, kiểm tra, thanh tra việc chấp hành chức trách, nhiệm vụ, kỷ luật, kỷ cương hành chính của cán bộ, công chức, ngăn ngừa các hiện tượng tiêu cực cũng là một biện pháp cần duy trì và tiến hành thường xuyên.

2.2. Tăng cường thanh tra, kiểm tra công vụ, phòng chống các biểu hiện tiêu cực của cán bộ, công chức Chi cục Hải quan Thành phố Hà Nội

Thường xuyên tiến hành kiểm tra định kỳ, kiểm tra đột xuất việc thực hiện nhiệm vụ cũng như sinh hoạt của cán bộ, công chức để kịp thời phát hiện và ngăn chặn những biểu hiện tiêu cực xảy ra. Thực hiện nghiêm túc Luật Thực hành tiết kiệm, chống lãng phí và Luật Phòng, chống tham nhũng nhằm hạn chế khả năng vi phạm của cán bộ, công chức.

Xây dựng và triển khai đồng bộ việc thực hiện kế hoạch phòng chống tham nhũng cho từng năm, từng bước kiện toàn lực lượng kiểm soát phòng, chống buôn lậu và gian lận thương mại, phục vụ tốt công tác chuyên môn, tránh mọi biểu hiện gây phiền hà, sách nhiễu, tham nhũng, tiêu cực.

Chủ động liên hệ, định kỳ phối hợp với cấp ủy, chi bộ nơi cư trú của cán bộ, đảng viên để nắm bắt thông tin về đảng viên, kiểm tra đảng viên thực hiện nghĩa vụ công dân nơi cư trú.

Hàng tháng, quý, năm cần tiến hành các cuộc thanh tra công vụ theo chuyên đề. Kiểm tra việc thực hiện nghiêm túc các quy định về việc công chức, người lao động, đảng viên không được làm. Đồng thời, tăng cường kiểm soát việc ra nước ngoài của cán bộ, công chức, bao gồm cả đi công tác và đi việc riêng, bảo đảm đúng quy định hiện hành và ngăn ngừa các biểu hiện tiêu cực phát sinh.

2.3. Đẩy mạnh việc thực hiện đồng bộ các hình thức hoạt động phòng, chống buôn lậu trong lĩnh vực hải quan

Có thể thấy rằng, việc phát hiện và xử lý các vụ buôn lậu chính là kết quả trực tiếp có được từ quá trình triển khai hiệu quả các

hoạt động kiểm soát. Cơ quan Hải quan thực hiện kiểm soát thực tế để bắt giữ hàng hóa, đối tượng buôn lậu. Do đó, muốn có kết quả tốt trong công tác đấu tranh chống buôn lậu thì trước hết cần phải đẩy mạnh và tăng cường các hoạt động Kiểm soát Hải quan. Hoạt động Kiểm soát Hải quan có thể được thực hiện bằng các hình thức: kiểm soát thông thường, kiểm soát trọng điểm và đấu tranh chuyên án. Mỗi một hình thức tuy có mục tiêu, đối tượng, phương pháp riêng biệt, nhưng khi áp dụng linh hoạt, gắn kết lại với nhau thì đó sẽ là sự bổ sung, hỗ trợ cho nhau rất tốt, làm tăng thêm tính chính xác, kịp thời và hiệu quả trong các hoạt động của lực lượng kiểm soát đấu tranh chống buôn lậu.

Có thể nói, để đạt được kết quả cao trong việc phát hiện và xử lý các hành vi buôn lậu, ngoài việc phải tăng cường các hoạt động kiểm soát, còn cần phải khai thác và phát huy tối đa những khả năng chuyên môn nghiệp vụ của lực lượng Kiểm soát Hải quan, đặc biệt là khả năng trong việc thực hiện những biện pháp nghiệp vụ phức tạp, đòi hỏi cao về trình độ và kinh nghiệm công tác. Do đó, đẩy mạnh đồng bộ các hình thức kiểm soát đấu tranh chống buôn lậu chính là một giải pháp cơ bản. Trong tình hình hiện nay, Chi cục Hải quan Hà Nội cần phải bố trí đủ lực lượng chốt chặt tại các địa bàn trọng điểm, duy trì thường xuyên liên tục hoạt động tuần tra, kiểm soát; tăng cường công tác nắm tình hình để triển khai có hiệu quả các kế hoạch kiểm soát trọng điểm; đồng thời, cần phải chú trọng hơn nữa đến việc áp dụng các biện pháp trinh sát bí mật làm cơ sở để xây dựng, triển khai các chuyên án đấu tranh. Với việc đẩy mạnh đồng bộ các hình thức kiểm soát đấu tranh, hoạt động của lực lượng kiểm soát Chi cục Hải quan Hà Nội sẽ toàn diện và cân bằng hơn; chắc chắn sẽ đem lại những kết quả cao trong việc bắt giữ hàng hóa, đối tượng buôn lậu.

2.4. Tăng cường phối hợp chặt chẽ giữa cơ quan hải quan với các cơ quan chức năng, cộng đồng doanh nghiệp trong hoạt động phòng, chống buôn lậu trong lĩnh vực hải quan

Trách nhiệm, quyền hạn của cơ quan hải quan trong việc tiến hành các hoạt động khám xét, bắt giữ, điều tra và xử lý các vụ vi phạm liên quan đến buôn lậu, vận chuyển trái phép hàng hóa qua biên giới theo quy định của pháp luật còn nhiều bất cập. Lực lượng Kiểm soát Hải quan thực sự không mạnh ở

những hành động trấn áp tội phạm, thiếu kinh nghiệm điều tra xác minh những trường hợp vi phạm phức tạp. Vì vậy, tăng cường phối hợp với các cơ quan chức năng chính là sự bổ sung hợp lý và hết sức cần thiết cho những hạn chế của lực lượng Kiểm soát Hải quan. Bên cạnh đó, sự phối hợp chặt chẽ của các cơ quan chức năng còn là điều kiện rất tốt để phát huy được các thế mạnh của từng lực lượng; đồng thời đảm bảo cho quá trình điều tra xác minh, xử lý những vụ việc phức tạp, liên quan đến nhiều lĩnh vực quản lý của Nhà nước được tiến hành nhanh chóng, kịp thời, đúng pháp luật. Do đó, trong công tác đấu tranh chống buôn lậu, Chi cục Hải quan Hà Nội nhất thiết phải chú trọng và tăng cường mối quan hệ phối hợp công tác với các cơ quan chức năng trên địa bàn.

Để nâng cao hiệu quả phối hợp với các cơ quan chức năng, Chi cục Hải quan Hà Nội cần phải chủ động xây dựng và triển khai thực hiện các kế hoạch hành động chung, cụ thể và chi tiết hóa những nội dung của các bản quy chế phối hợp đã được ký kết. Đồng thời, tích cực tham gia thực hiện các hoạt động điều tra xác minh; cung cấp lực lượng, phương tiện hỗ trợ việc khám phá, bắt giữ hàng hóa, đối tượng buôn lậu khi có yêu cầu từ các cơ quan chức năng khác trên địa bàn. Thiết thực nhất là cần đẩy mạnh phối hợp trong việc thực hiện các hoạt động tuần tra kiểm soát chung, tăng cường trao đổi các thông tin trinh sát, phối hợp tổ chức các chuyên án đấu tranh có sự tham gia của nhiều lực lượng chức năng, cùng hiệp đồng bắt giữ và điều tra xử lý những vụ buôn lậu lớn, phức tạp.

Trong quan hệ phối hợp công tác, điều quan trọng nhất là giữa các lực lượng chức năng phải có sự tin tưởng và tất cả đều thực hiện nhiệm vụ vì một mục đích chung thống nhất. Tuy nhiên những hiện tượng tiêu cực của một số cán bộ, công chức tiếp tay cho buôn lậu đã làm cản trở và ảnh hưởng nghiêm trọng đến sự tin tưởng lẫn nhau giữa các lực lượng chức năng. Vì vậy, trong việc phối hợp với các cơ quan chức năng trên địa bàn, Chi cục Hải quan Hà Nội cũng cần phải tăng cường cả sự trao đổi, cung cấp các thông tin liên quan về những cán bộ, công chức có dấu hiệu tiêu cực để cùng tiến hành các biện pháp ngăn ngừa và xử lý cán bộ vi phạm. Đó cũng là một biện pháp tốt vừa nhằm tăng cường bảo vệ, vừa

củng cố mối quan hệ tin tưởng lẫn nhau giữa các cơ quan chức năng trên địa bàn.

2.5. Khen thưởng, động viên kịp thời đối với tập thể, cá nhân có thành tích trong hoạt động phòng, chống buôn lậu trong lĩnh vực hải quan

Trong những năm qua, Chi cục Hải quan Hà Nội đã triển khai và thực hiện hiệu quả công tác sơ kết, tổng kết, rút kinh nghiệm (bao gồm cả sơ kết, tổng kết chung và theo từng chuyên đề). Qua công tác sơ kết, tổng kết giúp công chức hiểu rõ hơn về tình hình địa bàn từng khu vực; từng tuyến đường; cửa khẩu; biên giới đường bộ; phương thức, thủ đoạn của cá nhân, doanh nghiệp sử dụng để buôn lậu; những cách làm hay, sáng tạo của mỗi đơn vị; nhân rộng các điển hình tiên tiến; khen thưởng kịp thời các tập thể, cá nhân có thành tích xuất sắc trong từng vụ việc, từng quý, 6 tháng, năm, giai đoạn. Mặt khác, trên địa bàn được phân công quản lý; mảng công việc được giao để xảy ra tình trạng buôn lậu có quy mô lớn, tính chất phức tạp hoặc các lực lượng khác bắt giữ được thì người đứng đầu đơn vị và cá nhân có liên quan phải chịu hình thức kỷ luật theo quy định của ngành Hải quan và pháp luật của Nhà nước. Để khuyến khích cán bộ, công chức làm nhiệm vụ kiểm soát, cần có chế độ ưu tiên trong việc luân chuyển đối với những cán bộ, công chức đã gắn bó lâu năm, có nhiều thành tích và có những đóng góp xuất sắc trong công tác đấu tranh chống buôn lậu; cho phép những cán bộ, công chức này được lựa chọn đơn vị và vị trí công tác chuyển đến.

2.6. Kiên quyết xử lý nghiêm các trường hợp vi phạm, các hành vi tiếp tay cho buôn lậu trong lĩnh vực hải quan

Để công tác đấu tranh chống buôn lậu trong lĩnh vực hải quan thực sự đạt hiệu quả, phải kiên quyết xử lý nghiêm minh và thích đáng đối với các đối tượng buôn lậu, gian lận thương mại và những người có liên quan. Đây là biện pháp nhằm đảm bảo cho pháp luật được thực hiện nghiêm minh. Khi phát hiện các hành vi buôn lậu, gian lận thương mại thì tùy theo mức độ vi phạm mà có những hình thức xử lý kịp thời, thích đáng. Bởi lẽ, bản thân các hình phạt đúng cũng có tác dụng phòng ngừa hành vi vi phạm của những người khác. Mặt khác, từ những vụ vi phạm nhỏ mà không xử lý nghiêm minh sẽ tiếp lối cho những vi phạm lớn hơn. Thực tế trong thời gian qua,

trong lực lượng đấu tranh chống buôn lậu còn tồn tại những tiêu cực. Một số cán bộ thoái hóa, biến chất đã bị các đối tượng buôn lậu mua chuộc dẫn đến các hành vi tiêu cực, tiếp tay cho chúng. Việc này làm tổn hại đến hình ảnh chung của những người làm công tác đấu tranh chống buôn lậu trong lĩnh vực hải quan, làm tổn thương niềm tin của nhân dân vào những người bảo vệ pháp luật. Vì vậy phải kiên quyết xử lý nghiêm các trường hợp vi phạm, đồng thời tăng cường giáo dục tư tưởng, đạo đức cho lực lượng làm công tác này.

2.7. Tăng cường công tác nghiên cứu, thực hiện thống nhất pháp luật về hải quan, đẩy mạnh thu thập thông tin, áp dụng phương pháp quản lý rủi ro

Một trong những biện pháp tốt nhất để phòng, chống buôn lậu, ngăn ngừa vi phạm pháp luật và hiện tượng tiêu cực trong nội bộ là phải triển khai có hiệu quả công tác quản lý Nhà nước về hải quan, đảm bảo toàn bộ các hoạt động nghiệp vụ kiểm tra, giám sát, thu thuế và thông quan hàng hóa đều được thực hiện theo đúng quy trình, đúng chế độ chính sách và đúng quy định của pháp luật. Quá trình triển khai thực hiện pháp luật về hải quan cho thấy, công tác nghiên cứu, quán triệt văn bản pháp luật, chế độ chính sách luôn là một việc làm rất quan trọng. Hệ thống văn bản pháp luật liên quan đến hoạt động nghiệp vụ của hải quan có số lượng rất lớn, do nhiều cấp, nhiều ngành ban hành lại thường xuyên thay đổi. Có những trường hợp chồng chéo, mâu thuẫn nhau hoặc không cụ thể, không rõ ràng, dễ gây nhầm lẫn trong áp dụng. Do đó, nếu không nghiên cứu, quán triệt và hướng dẫn kịp thời sẽ dẫn đến tình trạng cán bộ, công chức không nắm vững quy định của pháp luật, hiểu sai về chế độ chính sách và đó chính là một trong các nguyên nhân dẫn đến sai phạm có hệ thống, vô tình tạo điều kiện cho đối tượng buôn lậu lợi dụng. Việc tăng cường công tác nghiên cứu chế độ, chính sách pháp luật còn mang lại cho cán bộ, công chức và các đơn vị Hải quan sự tự tin và bản lĩnh vững vàng trong việc thực thi nhiệm vụ. Nhờ đó, cơ quan Hải quan có thể triển khai áp dụng pháp luật thống nhất theo đúng sự chỉ đạo của Nhà nước, hạn chế những can thiệp sai nguyên tắc của chính quyền địa phương đối với hoạt động nghiệp vụ quản lý của các đơn vị Hải quan. Ngoài ra, để đảm bảo cho quá trình

thực hiện quy trình nghiệp vụ, chế độ chính sách pháp luật thống nhất trong toàn đơn vị, Chi cục Hải quan Hà Nội cũng cần phải thường xuyên kiểm tra, thanh tra hoạt động của các Chi cục và đơn vị trực thuộc, phát hiện những sai sót, áp dụng chưa chính xác để chấn chỉnh, uốn nắn và xử lý kịp thời.

Như vậy, để nâng cao hiệu quả phòng, chống buôn lậu thì một trong những giải pháp mà Chi cục Hải quan Hà Nội và Cảng hàng không quốc tế Nội Bài cần thực hiện là phải triển khai nghiên cứu, thực hiện thống nhất, đúng quy trình, chế độ, chính sách và quy định của pháp luật về hải quan; tăng cường việc áp dụng phương pháp quản lý rủi ro với trọng tâm là việc hiện đại hóa hệ thống công nghệ thông tin, đặc biệt là phải đẩy mạnh được các hoạt động thu thập thông tin nghiệp vụ. Có như vậy, mới hạn chế được các sai sót trong quá trình triển khai áp dụng pháp luật, giảm thiểu các sơ hở trong quy trình thông quan hàng hóa, đảm bảo ngăn ngừa và phát hiện kịp thời các trường hợp doanh nghiệp lợi dụng sự thông thoáng của thủ tục hải quan để buôn lậu, trốn thuế./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ luật Hình sự năm 2015, sửa đổi, bổ sung năm 2017;
2. Luật Tổ chức cơ quan điều tra hình sự năm 2015;
3. Luật Xử lý vi phạm hành chính năm 2012;
4. Luật Hải quan năm 2014;
5. Luật Quản lý ngoại thương năm 2017;
6. Nghị định số 01/2015/NĐ-CP ngày 02/01/2015 của Chính phủ quy định chi tiết phạm vi địa bàn hoạt động hải quan; trách nhiệm phối hợp trong phòng, chống buôn lậu, vận chuyển trái phép hàng hóa qua biên giới;
7. Nghị định số 45/2016/NĐ-CP ngày 26/05/2016 sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 127/2013/NĐ-CP ngày 15/10/2013 của Chính phủ quy định xử phạt hành chính và cưỡng chế thi hành quyết định hành chính trong lĩnh vực hải quan;
8. Nghị định số 12/2018/NĐ-CP ngày 23/01/2018 sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 01/2015/NĐ-CP ngày 02/01/2015 của Chính phủ quy định chi tiết phạm vi địa bàn hoạt động hải quan; trách nhiệm phối hợp trong phòng, chống buôn lậu, vận chuyển trái phép hàng hóa qua biên giới;
9. Ngô Thành Can, Hoàng Sỹ Kim, Nguyễn Quốc Tuấn, *Tổng quan về nghiên cứu khoa học hành chính*, Nxb. Lao động, Hà Nội, 2013;
10. Trần Văn Mẫn, *Vấn đề cơ bản về kiểm soát xuất nhập cảnh tại Cảng hàng không quốc tế Tân Sơn Nhất*, Nxb. Công an nhân dân, Hà Nội, 2020.